MAJ
1 P Filip in Jakob
2 T Atanazij
3 S Najdba sv.Kr.
4 Č Florijan, muč.
5 P Pij
6 S Janez Dam.
7 N 4. po Velik.
8 P Monika
9 T Gregorij
10 S Antonin
11 Mamert
12 P Pankracij
13 S Robert
14 N 5. po Velik.
15 P Izidor
16 T Janez Nepomuk

AMERIKANSKI SLOVENEC

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — vse boju za svobodo!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKE ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

NAJSTAREJŠI IN NAJBOLJ PRILJUBLJEN SLOVENSKI LIST V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIŠKIH.

ŠTEV. (NO.) 93. CHICAGO, ILL., SOBOTA, 13. MAJA — SATURDAY, MAY 13, 1939 LETNIK (VOL). XLVIII.

Nazijem izrečeno novo svarilo - Katastrofalni požar

Chamberlain in Daladier jasno povedala Nemčiji, da bi oboroženi napad na Poljsko pomenil splošno vojno. — Nikakega pomirjevanja več. — Zborovanje Lige narodov prihodnji teden. — Vprašanje glede Gdanska.

London, Anglija. — Ako se bo nazijska Nemčija odločila za oboroženi napad na Poljsko, da si osvoji kako ozemlje, ki ga zahteva od nje, predvsem mesto Gdansk, bo morala s popolno sigurnostjo računati, da si bo takoj nakopala na vrat tudi Anglijo in Francijo. V tem smislu sta se ta četrtek skoraj istočasno izrazila min. predsednika obeh držav, Chamberlain in Daladier.

Chamberlain je podal to izjavo v govoru, ki ga je imel kakim 10.000 poslušalkam ob zborovanju ženstva konservativne stranke. Povdaril je, da se danes splošno smatra Gdansk kot najbolj nevarna točka v Evropi, in opozoril Nemčijo, da so zagotovila, ki jih je dala Anglija glede tega mesta, jasna in točna, namreč, ako bi se skušala sedanja situacija izpremeniti s silo. tako, da bi bila pri tem Poljska ogrožena, "bi to neizogibno zanetilo splošni požar, v katerega bi bila tudi ta dežela pritegnjena." Omenil pa je, da ne pričakuje in ne želi te katastrofe, kajti angleško in nemško ljudstvo želi živeti v miru, in tako upa, da se bodo razprtije poravnale mirno potom razgovorov.

V Parizu pa se je Daladier podobno izrazil. V odločnem tonu je dejal, da je Francija pripravljena, braniti samo sebe, kakor tudi svoje zaveznice, ter pri tem namignil, da ne bo več nikakih podobnih pomirjevanj, kakoršno je bilo v Monakovem.

Francoski krogi istočasno pričakujejo, da se bo zadeva glede Gdanska končnoveljavno razrešila, ko se bo prihodnji teden sestal v Ženevi svet Lige narodov, kajti to mesto stoji pod Liginim protektoratom. Enako upajo, da se bodo na tem zborovanju razjasnili odnošaji med zapadnima velesilama in Rusijo, namreč, da se bo s temeljitimi razgovori tamkaj ugladila pot za tesnejšo vojaško zvezo s sovjeti. Načrtu za to zvezo je Francija brezpogojno naklonjena, dočim se Anglija še obotavlja, ker ima strah pred komunizmom.

—o—

KDO PRAVI, DA MORAJO BITI JAJCA SVEŽA!

Chicago, Ill. — Ob Kishwaukee reki blizu Kingstona je neki Orvis Schroyer zadnjo sredo kopal na obrežju pesek, ko je nenadno v 10-čevljev globoki jami odkopal število jajc. Njih velikost in oblika je bila podobna kurjim, le s to razliko, da so bila trda kot kamen. Ko so ljudje izvedeli o najdbi, so oblegali Schroyerja in vsak je želel dobiti po eno jajce, dasi jim je mož zagotavljal, da jajca niso sveža, marveč morajo biti do 20,000 let stara. Domneva se, da je ta najdba iz ledene dobe, vendar znanstveniki še niso izrazili svojega mnenja.

PREMOGARSKI RAZGOVORI

Pogodba se sklene z vsakim operatorjem posebej.

—o—

New York, N. Y. — Ko je bil prvi poizkus predsednika Roosevelta, da bi dosegel sporazum med operatorji in premogarji brezuspešen, je vlada v četrtek predložila obema strankama nov načrt v svrho, da se začne takoj vsaj delno obratovanje. Ta načrt je, da se sklenejo začasne pogodbe z vsakim operatorjem posebej. Unija je načrt takoj odobrila, kajti, kakor se je Lewis izrazil, je itak 80 odstotkov operatorjev pri volji, pristati na unijske zahteve in le ostalih 20 odstokov ovira dosego popolnega sporazuma.

—o—

VEČ DENARJA HOČEJO ZA KNJIŽNICE

Chicago, Ill. — Tukajšnji mestni svet je zadnjo sredo poslal na državno zakonodajo apel, naj odobri predlog, ki določa nakazilo $400,000 za nabavo novih knjig po javnih knjižnicah širom Illinoisa. Tekom depresije se je kupovanje novih knjig do skrajnosti omejilo.

—o—

KONČNO SE VRNIL IZ PRODAJALNE

Wheatland, Pa. — Mrs. Veronica Kesey je zadnjo sredo odprla vrata, ko je nekdo potrkal na nje, in pred njo je stal njen sin Anthony ter ji ponudil posodo petroleja, po katerega ga je poslala v prodajalno. Na stvari bi ne bilo na prvi pogled nič nenavadnega in vendar je bila ženska do skrajnosti presenečena. Sina je namreč poslala v prodajalno — pred 31 leti in je šele zdaj prinesel petrolej. Tedaj je sin, ki je bil star 13 let, pobegnil, toda domotožje ga je po dolgih letih zdaj prignalo domov. Da bi imel boljši izgovor, je prinesel s seboj petrolej, po katerega je bil tedaj poslan.

—o—

POPLAČALA UŽIVANO DOBROTO

Milwaukee, Wis. — Pred 12 leti je bil Maks Heckscher imovit judovski trgovec v Hamburgu, Nemčija, in pri njegovi družini je tedaj služilo nemško dekle Rose Hoga. Družina je bila izredno dobra napram dekletu in ta je ostala z njo v pisemskih stikih, dasi se je že pred več leti izselila v Ameriko. Za prejeto dobroto se je zdaj izkazala tudi hvaležno. Kakor na druge Jude, so tudi na tega trgovca naziji pritisnili, da je izgubil vse premoženje. V stiski se je družina obrnila na svojo bivšo deklo in ta ji je zdaj pomagala, da se je na njene stroške preselila v Ameriko. Zdaj je cela družina pri njej v Milwaukee.

PRINC PAVEL V ITALIJI

Pričakujejo se tesnejši odnošaji med obema državama.

—o—

Rim, Italija. — Do še tesnejše prijateljske zveze bo prišlo med obema sosednjima državama, Jugoslavijo in Italijo, ki bo končno odpravila zadnje sledove nasprotstev, katera so še pred par leti vladala med njima. Tak rezultat bo rodil, kakor se pričakuje, obisk jugoslovanskega kraljevega namestnika, princa Pavla, ki je bil s svojo soprogo, princezinjo Olgo, ter zun. min. Cincar-Markovičem, v sredo in četrtek gost italijanske vlade in kralja. Povrhu se pričakuje tudi, da se bo s posredovanjem Italije sklenil med Ogrsko in Jugoslavijo prijateljski in nenapadalni pakt. Zelo pa je še negotovo, ali se bo Jugoslavija odločila za pristop k protikomunističnemu paktu, ki obstoji točasno med fašističnimi državami, dasi jo baje Italija nujno prigovarja k temu. V četrtek si je princ Pavel ogledal italijansko mornarico v Neaplu, dočim je bil v petek v avdijenci pri papežu Piju.

—o—

SLABOUMNEŽI OGROŽAJO VARNOST

Chicago, Ill. — Varnostne oblasti bodo morale posvetiti resno pozornost prometnemu problemu, ako bodo hotele odstraniti s cest razne nevarne osebe, ki imajo zdaj neovirano pravico voziti avtomobil. Od tistih, ki kršijo prometne predpise, je namreč celih 36 odstotkov izrazito nerazvitega razuma. To je povdaril zadnjo sredo dr. L. S. Selling z neke psihijatrične klinike v Detroitu na tukajšnji konvenciji ameriških psihijatrov. Dejal je, da je omenjeni odstotek našel pri preiskavi nad 500 prometnih kršilcev. Še bolj resno pa je to, da so štirje odstotki kršilcev direktno umsko bolni in nezmožni, da bi varno vozili. Tako se je pri enem ugotovilo, da je imel skoraj nepremagljiv nagon, da povozi prometnega policista, neki drugi pa je bil gnan od želje, da zavozi v gručo ljudi. — Pri istem zborovanju se je neki drugi zdravnik izrazil, da je sedanji divji ples, imenovan "jitterbug", nekako znamenje propadanja civilizacije.

PREDLOG ZA OMEJITEV STAVK

Springfield, Ill. — V državni senatski zbornici je točasno v razmotrivanju predlog, ki ima namen, omejiti število stavk. Določa namreč, da se mora dati naznanilo deset dni prej, predno se ima pričeti kaka stavka. Podobni zakon je bil sprejet v nekaterih drugih državah, med njimi v sosednjem Wisconsinu. Delavski voditelji so predlogu nasprotni in so izrazili ostro kritiko proti senatorju Lantzu, ki ga je zamislil.

KRIŽEM SVETA

— **Besancon, Francija.** — Daleč v francoskem teritoriju, skoraj 100 milj od meje, je zadnjo sredo treščil na zemljo neki aeroplan, o katerem se ugotavlja, da je bilo nemško bojno letalo. V njem so baje našli dve strojnici. Oba pilota sta ubita.

— **Bukaresta, Rumunija.** — V gozdovih blizu bolgarske meje je prišlo zadnjo sredo do spopada med rumunskim vojaštvom in macedonskimi vstaši. Vojaštvo je napravilo napad na upornike in jih 20 pobilo.

— **Rio de Janeiro, Brazilija.** — Oblasti so odredile izgon iz Brazilije nemškega protestant. pastorja Mielerja pod obdolžbo, da ni ubogal zakonov, da bi v nemške šole uvedel pouk portugalščine, marveč je raje dal šole zapreti.

—o—

POMANJKANJE MESA V NEMČIJI

Berlin, Nemčija. — Kakor pri raznih drugih živilih mora nemško prebivalstvo štediti tudi z mesom. Trdi se, da se bodo v kratkem uvedle mesne karte. Glede svinjine se je že določilo, da se je bo moglo kupiti od prihodnjega torka naprej le v omejeni količini.

PET SHRAMB ZGORELO

Strahovita eksplozija povzročila ogromen požar žitnih elevatorjev.

—o—

Chicago, Ill. — Po eksploziji, ki je nastala v nekem velikem žitnem elevatorju ob 102. cesti in Calumet reki, je ta četrtek zjutraj izbruhnil ogromen požar, ki se je hitro razširil na prostor, zavzemajoč površino štirih mestnih blokov. Koliko človeških žrtev je katastrofa zahtevala se prvi dan še ni moglo ugotoviti natančno; uradno se jih računa na osem, toda nekateri menijo, da jih je moralo biti do dvajset.

Domneva se, da je eksplozijo povzročil tleči prah, in bila je tako silna, da je pognala v zrak celo streho, pol bloka na široko, na kar je takoj zadivjal ogenj. Razširil se je nato požar še na drugi elevator, in sicer potom hodnika, s katerim ste bili obe žitnici zvezani. Kmalu nato sta se vnela še dva druga elevatorja preko reke, in tako je postalo popolnoma brezupno, da bi se moglo kaj doseči z gašenjem. Na delu je bilo okrog 450 ognjegascev s sto stroji, a njih trud je kaj malo zalegel. Plameni so švigali do 300 čevljev visoko v zrak in vročina je bila tako strahovita, da se je občutila dva bloka daleč.

Kakor se ceni, je bilo v uničenih shrambah skupno okrog milijon in pol bušljev žita in škoda se računa na dva milijona dolarjev. Elevatorje je imela v najemu Rosenbaum Bros. žitna družba z uradi na 141 W. Jackson blvd., in so bili največja žitna shramba na južni strani mesta. Zaposlenih je bilo tamkaj ob času nesreče 72 mož; večina se je rešila, toda število ponesrečencev, kakor omenjeno, se še ni moglo ugotoviti. Prostor je oddaljen kakih ducat blokov od southchicaškega trgovskega dela mesta.

—o—

'ŠIRITE AMER. SLOVENCA'

PREDSEDNIK Z ODLIČNIMI GOSTI

Danski prestolonaslednik Friderik in prestolonaslednica Ingrid sta bila ob svojem obisku v Zed. državah začasna gosta predsednika Roosevelta na njegovem domu v Hyde Parku. Gornja slika ju kaže s predsednikom, ko sta mu "pomagala" pri slovesni otvoritvi novega poštnega poslopja v Rhinebeck, New York.

Iz Jugoslavije

Vse premoženje mesta Kočevje je bilo prodano na dražbi; kupila ga je Mestna hranilnica ljubljanska. — Ena iz moravške okolice. — Smrtna kosa. — Razne druge vesti in novice iz domovine.

Mestno premoženje so zagospodarili

Kočevje, 24. aprila. — Dne 21. aprila se je vršila dražba mestnega imetja. Na dražbo je prišel ves mestni gozd, žahen, gozdne, travniške, njivske, vrtne in stavbne parcele, občinska hiša, bivša Kajfeževa žaga z veliko stanovanjsko hišo, stari mlini s turbino in vodno močjo, mestno kopališče in druge malenkosti. Ob 9. se je zbrala pri okrajnem sodišču polna soba interesentov, domačih in tujih. Med njimi so bili Slovenci in Nemci, ki so poslali kar cel svoj voditeljski štab. Dražba se je vršila po enotah, ki jih je bilo 28, tako da je trajala do srede popoldneva. Posamezne enote so kupili različni interesenti. Ko se je pa na koncu vršila dražba vseh enot kot celote, je ostal edini ponudnik Mestna hranilnica ljubljanska, ki jo je zastopal njen tajnik g. Fran Majcen. Vse dražbeno premoženje je kupila za zelo zmerno ceno 3,285.000 din.

Z navedeno dražbo je bil storjen odločilni korak k likvidaciji Mestne hranilnice kočevske, katere propad je spravil na tla vse kočevsko mestno gospodarstvo. Zapleteno likvidacijo hranilnice vodi prof. Fr. Uršič. Te dni se bo vršila pred novomeškim okrožnim sodiščem ponovna razprava, ki bo gotovo doprinesla k vprašanju krivde pri polomu mestnega gospodarstva. Ves kompleks mestnega gospodarstva je spravil zadnja leta na dan zapletena pravna vprašanja, pri katerih se sklicujejo celo na dejstva iz 17. stoletja, na patente Marije Terezije in na avstrijsko zakonodajo preteklega in tekočega stoletja.

Izid dražbe morda tega ali onega ni čisto zadovoljil, vendar pa moramo podčrtati dejsto, da je veliko mestno premoženje vsaj zaenkrat v slovenskih rokah. To pozdravljamo vsi z željo, da bi tudi še nadalje ostalo!

—o—

Pirhe je zamenjal

Moravče, 24. aprila.— Med mladimi ljudmi je še vedno navada, da si o Veliki noči poklanjajo pirhe. Njih vrednost je različna, kakor pač dopuščajo razmere. Janez, čeden kmečki fant, je bil vso zimo brez dela, zato ni mogel kupiti svoji izvoljenki drugega, kakor 2 pomaranči. Izbral si je najlepši, kar jih je bilo v trgovini; zavil ju je v svileni papir in položil na dogovorjeno mesto v drevesno votlino. Marička — brhka, toda majhne postave — je že vedela, kje jo čaka darilo. Našla pa je dve debeli, v papir zaviti repi in listič, na katerem je bilo zapisano: "Zate, ki si kakor kepa — dobrą je za pirhe repa." Dekle je bilo žalostno in jezno obenem. Krepko je oštela fanta ter mu povedala, da mu ne bo za norca. Janez se je opravičeval na vse pretege; na tistega, ki mu je pirhe zamenjal, pa kuha še danes silno jezo.

—o—

Nesreča voznika

Kočar Franc Benedičič iz Tenetiš si je večkrat zaslužil kak dinar s prevažanjem lesa. Ko je oni dan spet peljal voz hlodov, je konj zapeljal preveč v stran, da se je voz prevrnil ravno na tisto stran, kjer je hodil voznik Benedičič. Hlodi so se prevrnili na nesrečnega voznika in mu pri tem zlomili nekaj reber. Moral je v ljubljansko bolnico.

—o—

Smrtna kosa

V Kamniku je umrla Kunigunda Novakova, vdova po pekovskem mojstru in posestnica na Šutni stara 70 let. — V Ljubljani je umrla Pavla Raktelj, rojena Borštnar, žena polkovnika v pokoju. — V Zgornji Pohanjci pri Sromljah pri Brežicah je umrl Martin Sotler, eden najboljših sromeljskih vinogradnikov star 76 let.

—o—

Zlata poroka

V Rumanji vasi, župnija Vavta vas, sta slavila pred kratkim zlato poroko zakonca Janez Nose in Frančiška, rojena Primc. Kljub visoki starosti 75 let, sta oba še prav krepka.

—o—

S strehe je padel

Pri popravljanju strehe na neki drvarnici v Mariboru, je 95 letni zidar Avgust Lepenik iz Kamnice padel na tla in dobil hude poškodbe. Do nesreče je prišlo vsled tega, ker si je bil pozabil privezati lestvo.

—o—

Rekord

Rekorden naval na bolnišnico so imeli nedavno nekega dne v Mariboru, ko je iskalo tam zavetja nič manj kot 104 bolniki. Bolnišnica jih je mogla sprejeti le 91, ker je primanjkovalo prostora. Tolikega navala v enem samem dnevu še ni bilo, odkar obstoja mariborska splošna bolnišnica.

—o—

Povožen do smrti

V Murskem Središču je veletrgovec Marko Leitner iz Čakovca povozil s svojim avtomobilom 15 letnega fanta Josipa Golobiča, katerega so pripeljali v bolnico, pa je kmalu podlegel poškodbam. Nesrečo je povzročil fant sam, ker je s kolesom zavozil pred avto, ki je pridirjal za njim.

—o—

'ŠIRITE AMER. SLOVENCA'

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891.

Izhaja vsak dan razun nedelj, ponedeljkov in dnevov po praznikih.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Telefon: CANAL 5544

Naročnina:

Za celo leto	$5.00
Za pol leta	2.50
Za četrt leta	1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:	
Za celo leto	$6.00
Za pol leta	3.00
Za četrt leta	1.75
Posamezna številka	3c

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America.
Established 1891.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Published by:
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Phone: CANAL 5544

Subscription:

For one year	$5.00
For half a year	2.50
For three months	1.50
Chicago, Canada and Europe:	
For one year	$6.00
For half year	3.00
For three months	1.75
Single copy	3c

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnjo številko v tednu je čas do četrtka dopoldne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Bodočnost slovanstva

Pod tem naslovom beremo v "Slovenskem listu", ki izhaja v Buenos Airesu v Južni Ameriki, tudi tole:

Profesor v Rigi, Walter Scubart, je napisal zanimivo knjigo "Vzhod in zahod". V njej razpravlja o evropski kulturi, znanju, moči in nasilju. Vzhod mu je poosebljen v ruskem človeku, v Slovanu sploh, in slovanstvu napoveduje veliko bodočnost. Iz njegove knjige posnemamo:

Rusija, prihodnja Rusija, je osvežujoče vino, ki more obnoviti izčrpanost sodobnega človeštva. Evropa je trpežna posoda, v kateri se vino izteči v zemljo, in brez vina, ki ga napolnjuje, ostane dragoceni vrč prazen, mrzel predmet razkošja brez porabe. Samo če se vino in vrč najdeta, se more človeštvo napojiti.

Ne Evropec, temveč Rus ima vse tisto, iz česar more človek izpolniti svoje večno poslanstvo. On je usmerjen k absolutnemu, občutljiv je za celotnost sveta, mesijansko dušo ima. Zato trdimo z vso odločnostjo: V glavnih vprašanjih življenja si mora izbrati Evropec Rusa za zgled, ne obratno. Če hoče Evropec najti pot k večnim ciljem, mora prevzeti rusko-vzhodno vrednotenje sveta. V tem smislu je zahteval Dostojevski, da mora biti vsak zemljan najprej Rus.

Anglež hoče svet kot tovarno, Francoz kot salon, Nemec kot kasarno, Rus kot svetišče. Anglež hoče plen, Francoz slavo, Nemec moč, Rus žrtev. Anglež hoče od človeka zaslužiti, Francoz mu hoče ugajati, Nemec poveljevati, le Rus noče ničesar. On noče izrabljati svojega bližnjega kot sredstvo sebi v korist. To je središče ruskega bratovstva, ki je evangelij bodočnosti. Ta bratovska misel je velika nravna protisila proti latinskim idejam o človeku in državi sile. Ruski človek kot nosilec novega solidarizma je edini, ki more rešiti človeštvo individualizma nadčloveka in kolektivizma mnoštvenega človeka, to je fašistične ali proletarske diktature.

Naš čas se pogosto upravičeno primerja s koncem nekdanjega Rima. Toda ne mislimo samo na skupnost senc, ker obstajajo tudi svetle skladnosti. Tudi takrat so si šle silę vzhoda in zahoda v usodnem zagonu nasproti. Grški in egiptovski nauki so prišli do Partov in Kitajcev. Staroindijska modrost je šla preko Nila na zahod, kult Izide, Mitre in evangelij Nazarenca so dosegli rimsko glavno mesto, središče propadanja. To je bila doba protislovij, prepadov in prehodov, umiranja, izkaženosti, pa tudi doba mesijanskih obljub. Enakega značaja je tudi dvajseto stoletje. Nova doba se bliža s sodnim dnem in vstajenjem.

—o—

Propadanje

Ko je poganski rimski imperij propadal, nam pisatelji tega časa sporočajo, kako je bila vodilna plast rimske družbe, ki bi ji danes rekli inteligenca, okužena od najbolj abotnega praznoverstva. Narod, ki se je smatral za najbolj kulturnega na zemlji, je pobiral pri barbarih vsemogoče vraže, ki so jih imeli izobraženi ljudje za najglobljo modrost, dočim so najbolj čiste predstave o Bogu in božjih rečeh, ki so bile tem popolnejše, čim bolj gremo nazaj v starino, z napredkom rimske civilizacije bledevale in brezboštvo ter zasmehovanje božanstva in čimbolj se je majala nravstvenost na verski podlagi, tembolj se je širilo vsakovrstno praznoverje. Namesto svečenikov in filozofov so poslušali čarovnike, "prorokinje" in okultistične šarlatane, ki so se zbirali v Rimu z vseh koncev sveta, celo iz nemških pragozdov in afriških plemen, da si na račun praznoverja visoke rimske družbe zaslužijo lep denar.

Popolnoma isti pojav opažamo danes med belimi narodi, predvsem med tistimi, ki se ponašajo z najnaprednejšo civilizacijo, ki jo širijo med kolonialnimi narodi. Kakor Rimljani, tako današnji gospodarji sveta prevzemajo od zamorcev in drugih divjakov in napol divjakov ne samo glasbo in plese, ampak tudi pragozdno praznoverstvo, in dočim njihova "inteligenca" zameta modrost krščanstva, sega po raznih "skrivnostnih" bedastih naukih, ki jih je Cerkev v starem in srednjem veku preganjala in iztrebila.

V novejšem času so se inteligentni sloji teh kulturonoscev oprijeli astrologije, ki je prišla iz starega Babilona, dočim jo je Aristotel med Grki hudo pobijal, pa so jo potem razširili po Evropi Arabci in Judi. Danes so v astrologijo posebno zaverovani v Angliji in mnogih drugih državah. Proti temu praznoverju, ki hoče brati človeško usodo v preteklosti in bodočnosti iz konstelacije zvezd, se oglaša sedaj ugledni londonski "The Universe", ki ob tej priliki opozarja tudi na druge vere in vraže, s katerimi je okužena višja angleška družba, tako da moramo govoriti naravnost o duševni obolelosti ljudi, ki imajo velik vpliv na kulturno življenje in na politiko naroda. Sedaj je astrologijo sprejela v program celo od države kontrolirana radiodružba, British Broadcasting Co., nad čemer se imenovana revija po pravici zgraža. Saj se s tem širijo izrodki bolne domišlije po vsej državi, čije oblast bi morala skrbeti za zdravo versko izobrazbo, za solidno znanost in nravstveno filozofijo, ne pa da uči ljudi verovati v horoskope.

Že Cicero je kugo praznoverstva v izobraženih slojih označil kot gotov znak propadanja družbe.

Tudi o italijanskem diktatorju Mussi, se čuje, da obiskuje pred vsako važnejšo odločitvijo astrologe za razna mnenja. Na eni strani taka modernost in naprednost, na drugi pa gola praznovernost.

MATERIN DAN V MILWAUKEE

Milwaukee, Wis.

Še nikdar nismo praznovali Materinega dne tako obsežno kot ga nameravamo letos. Priprave so se začele že zadnjo nedeljo. Zahvala zato gre v prvi vrsti Mr. F. Stautu, uredniku Obzora, ki je blagovoljno prepustil večji del svoje radio ure na postaji WEMP v nedeljo popoldne pripravljalnem odboru. Pevski zbor cerkve sv. Janeza Evangelista je zapel pod vodstvom nadarjenega pevovodje Leo Muskatevca več lepih slovenskih pesmi. Nato je župnik, Rev. Anton Schiffrer, v daljšem pomembnem govoru razložil pomen in namen Materinega dne, ki bi se imel, kot je povdarjal, po naših slovenskih domovih praznovati vsaki dan v letu. Program je zaključila Miss Josephine Zemljan z deklamacijo P. Evstahijeve pesmi: "Čuj me Slovenec moj brat!"

Prihodnjo nedeljo bo nastopil mladinski zbor. Rev. Louis F. Koren bo govoril o materi. Miss Victoria Novak bo zaključila program z deklamacijo, mladina pa s poslovilno pesmijo. Točno ob 2 uri popoldne naravnaj radio na postajo WEMP (1300 kilocycles) in zagotavljam te da ti ne bo žal. Program v S. S. Turn Hall na National ave. se bo začel ob 3 uri popoldne. Nastopili bodo vsi trije pevski zbori, in Miss Florence Lipoglavšek z mladinskim orkestrom cerkve Marije Pomoč Kristjanov v West Allis. Da ne bo treba hoditi domov po popoldanskem programu bo v spodnji dvorani pripravljen prigrizek proti mali odškodni. Večerni program bo obsegal petje, eno igro v slovenskem in eno v angleškem jeziku. Dovolj bo vsega za mlade in stare oči in ušesa.

Ne morem si kaj da bi ne spregovoril ob tej priložnosti o jugoslovanskem radio programu. Kdor je imel kedaj kaj opravka z radio postajami ve dobro da je tako delo zvezano z velikimi stroški in da se pri takem narodu kot smo mi Slovenci ne izplača. S par izjemami med našimi zavednimi trgovci je bila edina podpora ktero je prejel Mr. Staut od našega naroda — polena pod noge. Kljub temu smo imeli redno vsako nedeljo eno uro užitka po naših domovih. Za tebe in mene, ki sva na nogah celi dan in malokedaj v hiši to morebiti dosti pomenja. Kaj pa naši bolniki, ki so priklenjeni na dom in posteljo, in naše stare mamice in očanci, katerim je radio edina zveza z zunanjem svetem. Ti ljudje so iz srca hvaležni Mr. Stautu za njegove napore. Zanje pomenja jugoslovenska ura v nedeljo, eno uro razvedrila in tolažbe, ki jim pomaga pozabiti svoje gorje. Ali ne mislite, da bi naša podporna društva napravila dosti več dobrega za svoje bolne člane če bi podpirala slovensko radio uro, kot da zabavlja njih članstvo po njihovih glasilih proti takemu človekoljubnemu delu. Smešanje in zabavljanje svobodomiselnih emokavzarjev je do sedaj ubilo še vsako akcijo, ki bi imela koristiti narodovemu blagru. Kako dolgo bomo še to trpeli? Pregovor pravi, da se bo tudi črv obrnil če stopiš prevečkrat nanj.

Na svidenje v nedeljo popoldne in zvečer na Materin dan, dne 14 maja v S. S. Turn Hall!

John Androjna

—o—

Kjer katoličani ne skrbe za razširjevanje svojega katol. tiska, tam d a j e j o najlepšo priliko nasprotnikom, da širijo ti svoj protiverski tisk.

PRVO OBHAJILO PRI SV. ŠTEFANU IN DRUGO

Chicago, Ill.

Zadnjo nedeljo smo bili farani sv. Štefana priča zelo lepi slovesnosti, ko je opravilo 42 fantov in deklic prvo sv. obhajilo v cerkvi sv. Štefana. Lepo je bila ozaljšana cerkev, katero so farani že skoro pol ure pred mašo napolnili. Ko je odzvonilo k maši, sta čč. gospoda župnik in pomožni župnik šla izpred oltarja pred cerkev, kjer sta sprejela nedolžne malčke, ki sta jih nato v lepem sprevodu pripeljala v cerkev. Spremljevalci in prvoobhajanci so glasno prepevali lepe pesmi, kar je naredilo ganljiv utis. Preč. g. župnik Father Bernard Ambrožič, je imel v slovenščini krasen nagovor med mašo. Povdarjal je, da dogodek, ko pristopijo v fari malčki k prvemu sv. obhajilu, je najglasnejša pridiga vsem. Tik pred obhajilom pa je še pomožni č. g. župnik Father Andrew Svete nagovoril malčke same in jih opozarjal, kako srečen dogodek so doživeli v svojem življenju, ko bodo prvikrat v življenju prejeli v svoja srca Gospoda Zveličarja. Nato je sledilo sv. obhajilo prvoobhajancev, katere so spremljali mali tovariši in tovarišice k angeljski mizi. Po maši pa so imeli prvoobhajanci skupen zajutrek v cerkveni dvorani.

Prihodnjo nedeljo dne 14. maja pa se vrši v šolski dvorani sv. Štefana velik pevski festival. V Chicago pridejo gostovat pevski zbori iz Jolieta, Waukegana, So. Chicage, itd. Kdor hoče slišat lepe slovenske pesmi, kakoršnih morda že ni čul dolgo let, naj pride prihodnjo nedeljo v šolsko dvorano in vračal se bo s ponosom domov, čuteč se velikega in važnega, do česar ga bo naudušila lepa slovenska pesem. Na svidenje v šolski dvorani prihodnjo nedeljo!

Poročevalec.

—o—

VESELA NOVICA IZ LEMONTA:

Lemont, Ill.

Sotrudnikom in prijateljem našim gre: na dan kinčanja grobov ali Decoration Day imamo v Lemontu prvo slovesnost v svoji kampanji za lepši in boljši dom Mariji in slovenskim frančiškanskim kandidatom: blagoslov vogelnega kamena nove gradnje.

Blagohotnost slovenskih rojakov po širni Ameriki je omogočila ta lep naš praznik, zatorej moramo to svoje veliko veselje deliti ž njim. Ne bi ga mogli prav praznovati, ta dan prve blagoslovitve, če bi ne imeli tudi naroda gori v Lemontu ob tej priložnosti.

Naroda, ki nam je toliko pobudo dal, dal toliko lepih darov.

Naj bo to pisanje prvo javno vabilo vsem somišljenikom, da se udeležijo te lemontske slovesnosti v polnem številu.

Ob blagoslovitvi prvih baraških stavb pred petnajstimi leti, je bilo pri nas polno naroda, prišli so v nadi, da bodo res kaj kmalu zagledali lepšo zgradbo, ki bo tudi v njih ponos. Komaj po petnajstih letih bodo gledali uresničenje te svoje želje.

Ker so morali tako dolgo čakati, naj bi jim bil 30. maj toliko bolj dobrodošel.

Vabljeni ste torej vsi, že danes na to slavnost. Rojaki od blizu in daleč. Decoration Day je jako primeren dan za vas in nas.

Družinski praznik je sicer, ko greste, vsak na grob svojih dragih toda slovesnost naša bo toliko pozno v jutru, da bo lahko vsak še pravočasno prišel tudi k nam.

Program bo še natančneje objavljen prihodnje dni.

Gostje, ki bi od daleč prišli in bi želeli prenočišča, bodo morali biti toliko dobri, da nam to sporoča, zakaj v naši romarski hiši, ki je pretesna ravno ne bo akomodacije, radi bi pa vsem oddaljenim v prvi vrsti postregli.

Na svidenje torej.

Očetje Frančiškani v Lemontu

—o—

ŠE EDEN, KI MU ŠMINKANJE NE UGAJA

Brockway, Minn.

Nedavno sem bral v Amer. Slovencu članek, v katerem je neko mesto odredilo zapor za te, ki se premlade šminkajo. To je bilo kot nalašč za me, kajti nič ne sovražim hujše kot šminkanje in pudranje. Nisem sam, več nas je takih. Pa, pri mladini, bi že človek spregledal to lepotičenje, a pri takih, ki so že 60 in 70 let stare, je pa že preveč. Videl sem jih že več, pa se mi je zdelo silno grdo. Tudi jaz imam hčere, katere nekoliko glede lepotičenja nazaj držim, kot bi rekli, popolnoma jih pa ne morem. Povedal sem jim pa, da če bi vedele iz katerih hotelov je ta "stajl" prišel, bi bilo marsikateri žal, da se šminka in pudra. Za svojo osebo častitam pametnim možem onega mesta, kjer so napravili tako postavo. Zakaj bi kaj takega ne bilo povsod in koliko denarja bi se s tem prihranilo za bolj potrebne stvari. Ko sem jim povedal kaj sem bral, še verjeti niso hotele. Ko so pa videle črno na belem, so pa seve morale verjeti.

Naročnik

—o—

Če kaj v oči pade. — "Prejšnji teden je moji ženi padel droban kamenček v oko. Moral sem jo peljati k zdravniku, da ji ga je spravil iz očesa. In to me je stalo 3 dolarje."

"To ni tako hudo. Moji ženi je prejšnji teden padla v oko srebrna lisica v Rotovi izložbi. In to me je stalo 10 dolarjev."

IZSELJENSKI ZBORNIK

Rafaelova Družba iz Ljubljana je nam poslala nekaj izvodov "Izseljenskega zbornika". ki vsebuje številne informacije za slovenske izseljence po svetu. Zanimiva knjiga. Stane s spoštnino samo 50c. Naročila pošljite na

Knjigarno Amerikanski Slovenec,
1849 West Cermak Rd.,
Chicago, Ill.

Dogodki med Slovenci po Ameriki

Urednik "A. S." na zapadu

Chicago, Ill. — Proti zapadu je odjadral te dni g. J. Jerich in sicer obišče naselbine Kansas City, Pueblo, Leadville in Denver. V Pueblo, Colorado se vrši prihodnji teden na dan Vnebohoda 18. maja zvečer velik shod, na katerem bo izročena krasna srebrna kupa glavni kampanjski zmagovalki ge. Josipini Meglen, kot izvoljeni Častni Kraljici naročnikov '.Am. Slovenca".

Podlegla

Calumet, Mich. — V Memorial bolnišnici na Laurium je umrla tukaj poznana slovenska žena Mrs. John Plut v starosti 52 let. Nekaj tednov poprej je bila pripeljana v bolnišnico zaradi operacije. Pa tudi operacija ni pomagala. Pokojna je bila rojena v Manistique, Mich. od z n a n e Šturclove družine. Ena njenih sester je Mrs. Mary Plautz. Ko je bila 10 let stara, se je njena družina preselila na Calumet. Zapušča soproga in devet otrok, že omenjeno sestro in šest bratov. Pokopana je bila iz cerkve sv. Jožefa.

Vesti iz South Chicage

So. Chicago, Ill. — Farani sv. Jurija se pripravljamo tudi letos na cerkveni piknik, ki bo 9. julija. Na seji pretekli četrtek, je bil potrjen ves lanski odbor, ki je deloval za jubilejni piknik. Pričakuje se sodelovanja ostalih faranov. — V nedeljo 14. maja imajo graduantje hrvatske šole, ki se graduirali na tej šoli zadnjih 15 ali 20 let svoj slovesni sestanek (gathering) z banketom. Ker je med temi veliko sinov in hčera naših slovenskih staršev, se bodo tudi oni udeležili. — V nedeljo zvečer na Materin dan bodo priredili ministranti v cerkveni dvorani sv. Jurija lep program z igro v 3 dejanjih.

Puebelske vesti

Pueblo, Colo. — Kronanje majniške Kraljice se je vršilo v naši cerkvi na zelo lep in slovesen način. Krono je položila Mariji na glavo zopet Miss Kolbezen, načelnica dekliške Marijine družbe. Bil je impozanten slovesen dogodek. — Vsak večer ob 7 uri imamo majniško pobožnost, h kateri se vabi zlasti letos, ko po naročilu sv. Očeta molimo za mir. — Zadnjo nedeljo v aprilu je preminul tukaj rojak Miller, ki je bival v Pueblu nad 32 let. Dolga leta je bil zaposlen pri Minnequa Colorado Fuel Co. Pogreb se je vršil v četrtek 4. maja iz cerkve sv. Marije.

—o—

"Amerikanski Slovenec" in "Novi Svet" sta lista, brez katerih bi ne smela biti nobena slovenska družina!

"TARZAN IN PREPOVEDANO MESTO" (111)

(Metropolitan Newspaper Service) Napisal: Edgar Rice Burroughs

Tarzan je vedel, da če na vpitje velikega duhovna Bruilora pridejo vojaki, je po njih, zato je moral kaj ukreniti. Eden ptomov je pa na Bruilovo povelje takoj odšel h kraljici Atki in ji naznanil, kaj se godi. Atka je pa vsa divja kričala, da morajo ujetniki umreti za svojo upornost . . .

. . . V tem, ko so se Tarzan, Lavac, Brian in Herkuf z drugimi rešenimi ujetniki borili za svojo prostost v podvodnem templju boga "Očeta Dijamantov" in je njih boj postajal že obupen, položaj tudi za Friderika Gregory in Magro, katera sta bila tako skrivnostno prijeta, ni bil posebno ugoden.

Ko je neznanec ugrabil Magro, jo je vlekel po temi naprej skozi ozke hodnike podzemske votline. Kmalu je prišel z njo v veliko razsvetljeno votlino, na katere koncu je bilo opaziti masiven tron, ki je bil prazen. V sredini te votline je pa bila voda in ob oltarju so stale belo oblečene postave,

Neznanec, ki je ugrabil Friderika Gregory, ga je privedel k eni izmed belo oblečenih postav ob tronu, ki je začel izpraševati: "Kdo si ti, ki se upaš vdreti v tempelj resničnega boga? Podrepnik Atke? Ogleduh goljufa Bruilora? Zapomni si, da ko si enkrat prestopil ta prostor, te čaka smrt!"

POZOR! Poglej na številke poleg naslova in imena. Ako ti je naročnine potekla, obnovi jo in pomagaj listu!

SPOMINI...

Mary Blai

MATI

Za tri dni sem se ustavila v prijazni vasici na Štajerskem in za tega časa sem šla večkrat mimo hišice, ki je vzbujala mojo pozornost. Moja pot, oziroma steza je vodila mimo te hiše, in skoroda vsako pot ko sem šla mimo, sem videla sključeno postarno ženco, sedet na tnalu zadaj za hišo. Vedno je imela v naročju obledelo, obnošeno knjigo, mašno knjigo, v rokah pa rožnivenec; molila je rožnivenec na pol glasno. Vprašala sem gospo, pri kateri sem bila na obisku, o tej mamici, ki me je tako zanimala. Povedala mi je gospa le težke žalostne težave te mamice, skozi katera je morala iti v svojem življenju.

Ko sem šla drugo pot mimo hiše, in ker je bil za hišo tudi vodnjak, vprašala sem mamco, če smem vode zajeti. Malo mi je bilo žal, da sem jo prekinila v njeni pobožni zbranosti, vendar, preveč sem si želela malo pokramljati z njo. — Ženica je takoj odložila knjigo, želeča vstati, po mojem mišljenju, da bi mi ona vode natočila. Ko sem ji to zabranila, in ko sem se odžejala pri vodnjaku, začela sem običajni pogovor z ženico, o vremenu. Pokazala mi je na pručico tam, naj se vsedem, in ker je njena knjiga bila na pručici, vzela sem jo v roko. Bila je Hoja za Kristusom. Rekla sem: Ali vi čitate knjigo še lahko brez očal? I malo bolj težko gre, če je knjiga tiskana z malim "drukom", ampak, to knjigo že imam čez 25 let, saj molitve že kar iz glave znam. Ampak, nadaljuje žena, ta knjiga je bila moj angel varuh, moja moč, zato je pa kar imam zmiraj pri sebi. V tem sem jaz knjigo odprla, videla sem božje podobice, na katerih so bile zadaj razne molitvice, in nad molitvico ali pod, kakor je že prostor dopuščal, je bilo vidno s težko roko zapisano: za mojga otroka Janeza, na drugi podobici, za otroka Toneta in Ančko, in zopet na drugi podobici za ranjka otroka Franceljna in Matevža. Rekla sem: mamca, ali so tu notri imena vaših otrok, Moji so bili ja, reče ženica, pa — in tu se ji je ustavila beseda, videlo se je, da ji ni ljubo nadaljevati. Meni je pa že gospa K. preje povedala, da žena živi pri mlajšem sinu, v revščini, želela sem ji dati kak mali dar, in da bi zato ugodnejšo priliko dobila, sem se nekako obotavljala v pogovoru z njo. Še sem jo poprašala o tem in onem in predno sve vedele, bile sve v iskrenem pogovoru, kateri je ženico očividno razveselil in užalostil, mene pa podučil. Namreč, ko je pogovor tako nanesel, da sem ji povedala, da sem iz Amerike na obisku, uvidela sem tedaj, da je bila ženica prav željna več govoriti. — Vejo gospa, je začela žena govoriti po starim ljudem prirojeni navadi, imela sem ja šest otrok, katere sem, oh, tako rada imela, delala in trpela sem za njih z veseljem noč in dan. Mož mi je umrl ko bil 35 let star, potem si lahko sodite, koliko težav sem prebila, predno so mi otroci odrasli. Ampak, danes na starost, sem pa le sama. — Ker sem vedela, da ženica pri sinu živi, nisem umela njenih misli, zato vprašam: ja, pa saj imate še živeče otroke, ali ne? Dva sta še živa res, reče žena, toda — — kaj pomaga, ko nista tista otroka, ki sem jih rodila in vzgojila. Veste, povedala bi vam lahko zgodbo o materi in otrocih, pa kaj če vam to, to vas ne bi zanimalo. O pač me bi zanimalo, vidite, tudi jaz sem otrok, ki imam, hvala Bogu, še starše, pa tudi mati sem, torej, gotovo bi me zanimalo.

No, pa poslušajte, reče mati in mi je povedala, kako je še pred vojno vzel njen brat tastarejšega sina v Ameriko. Oh, to je bil "žegen" za nas, je rekla žena, kar smo imeli domačije, smo jaz in ostali otroci obdelovali, vsaki mesec smo pa dobili od sina iz Amerike nekaj denarja. Nekaj dolga je bilo na hiši, vse to sem skrbno odplačevala, in ravno dolg že ves poravnala, ko se je vojska začela. Matevža so mi precej vzeli. Janez iz Amerike mi je tako korajžna pisma pisal, da ne obupat, da se bo še vse prav izteklo in da mi bo pa on toliko več v denarju iz Amerike pomagal, zdaj ko Matevža ne bo. In te obljube se je tudi res držal. Toda — vojska se je nadaljevala, pisma iz Amerika so se začela zgubljati, in moj ta-drugi sin je že bil poklican. Ančka, zmiraj bolj slabotna, je med vojno dobila jetiko, ki jo je hitro spravila pod zemljo. Tako glejte, sem kar naenkrat s tamlajšim sinom, ki je bil takrat 17 let star, sama ostala. Oh, molitev in ta otrok sta me zdržala po koncu v tistih dneh. Ta-mlajši sin Tone je bil vedno bolj rahločutne narave, tako da so se starejši otroci radi tega kar pričkali, da ni, da bi bil fant tako mehkočuten. Ko smo namreč teličko prodali mesarju, Tonetu je bilo takrat 7 let, je ta revež tako jokal in ni par dni mogel tega pozabiti; tudi, ko nam je mesar poslal v dar kos telečjega mesa, se ga Tonček niti pritaknil ni. Ko je nekdo obstrelil zajca in ga je Tonček našel, ga je prinesel domov in toliko časa negoval, da ga je sezdravil, potem pa zopet spustil. — Tako je tudi bil dober napram meni, ko sva sama ostala. Videlo se je na otroku, da mi je hotel vse nadomestovati. — Ampak, kmalu so tudi njega vzeli in odpeljali. Tega otroka, ki bi na črva ne mogel stopiti, so vzeli na vojno polje. Oh, sem jokala tiste dni, očitala si, zakaj sem jih rodila. Molila sem, naj mi jih Bog ohrani, ampak z grozo opazovala čudno krvavo ožarjeno nebo na zapadu. Vsako jutro sem z grozo pričela dan, češ, danes mi prineso črn list, vsaki večer sem se Bogu zahvaljevala, dokler so mi ga res prinesli. Matevž je padel na Doberdobski planoti. Jokala sem, da bi morje napolnila s solzami, dušo sem zjokala, in to me je mislim rešilo, da nisem zblaznela. Od Franceta, ki sta se skupaj s Matevžem bojevala sem dobila več tolažilnih pisem; revež, ki je sam tolažila najbolj potreboval. Pa, pisma so prenehala, sam Bog vedi zakaj, grozna slutnja se me je lotevala, nikoli več ne bom Franceta videla — — —

Najmlajši, Tone, se je vrnil z odstreljeno levo nogo. Ko sem prvič stekla k njemu: Tone, ali je mogoče, da si se vrnil, revček, me je na te besede porinil od sebe: ej, kaj boste? In tako je šlo od tedaj naprej. Pomilovanja ne more strpeti, tudi ne dobrih ne hudih besed, postal je čudak, sam sebi v napotje, in udal se pijači. Ko je prišel pijan domov, si z leseno nogo ni mogel nič pomagati, sem šla k njemu, ga z lepo začela pomirjevati, ga hotela spraviti v posteljo, pa v besni ljutosti me je sunil z leseno nogo, in tistikrat, tisto minuto, sem bila ob vse otroke. Ob vse — sem rekla, kaj pa Janez v Ameriki?

Oh, tudi Janeza nimam več. Med vojno so prenehala njegova pisma. Pozneje sem od drugih zvedela, da je moj brat, Janezov stric, umrl, in da se je Janez poročil z eno Amerikanko. Pa sem mu pisala in pisala, vsaj ti moj ljub otrok, me ne zapusti, pa ni bilo nič odgovora. Iz vasi imamo še nekaj ljudi v Ameriki, in ti pišejo domov, da je Janez vero čisto zavrgel, Boga pozabil. — — Ampak, jest le mislim, da ko Amerika ne bi bila taka dežela brez Boga, Ga tudi Janez ne bi pozabil. Tu sem trudni ženici segla v besedo: Ne, mati, Amerika ni taka dežela brez Boga. Zato, ker tam je še dosti, dosti ljudi, ki žele ohraniti vero v Boga, samo nekateri so Ga pozabili. Pa — zakaj naj bi bil ravno moj Janez med temi, ko toliko molim, za njega, za Toneta in za moje rajne. Ali me Bog nič ne posluša? je z bolečino pristavila ponižana mati.

Kaj sem hotela jaz tej skušeni materi tolažbo ali korajžo dajati, ko nisem našla besed? Skozi zasolznene oči sem jo videla tedaj in jo še danes vidim sključeno, goloroko, sedečo na tnalu, črna ruta na glavi, zavezana globoko čez oči, ki so objokane in udrte od prestanega trpljenja in prečutih noči. Stisnila sem ji mal dar v roko, katerega se je iz početka revica branila, a nazadnje ga le vzela s veliko hvaležnostjo. Predno sem se poslovila, je mamca še iskreno pristavila: Oh, če bi se vi kdaj srečali z Janezom, povejte mu da sve govorile in da ga prosim nič drugega ne, kot le Boga ne pozabiti, Boga ne pozabiti.

In sem šla. Za streljaj od hiše je kozolec, mimo katerega sem morala iti. Tam je sedel moški, kakih 40 let bi mu prisodila. Opazoval me je, in ker sem vedela da hodim po njegovem svetu po bližnici, mi je bilo nekako sitno iti mimo brez besede. Ga pozdravim: Dober dan, vroč popoldan, kaj ne? Mi odgovori: Bog ga daj. Saj je vroče ja. A vi ste pa gotovo Amerikanka; sem že slišal, da se je ena tu v vasi ustavila. — Bo že tako nekakšno ja, sem odgovorila z nasmehom. — Sem videl da ste se pri moji materi precej zamudili, kaj vam je pa kaj povedala? — Šele sedaj je moj pogled padel na njegovo nogo, bila je lesena. Oh, kaj so mi povedali? rečem, saj veste, star človek ima dosti skušenj, ve nam mlajšim dosti koristnega povedati. Iz neke bojazni sem se izogibala direktnega odgovora. — Posebno še moja mati ima skušnje, kot malokatera, mi reče mož. V prvem hipu nisem vedela, ali misli resno, ali se norčuje, pa z obraza se ni čitala norčavost, zato sem pristavila: Res je to, revica so dosti trpeli. Pravzaprav vsi ste trpeli, vendar, mati so stari, ko bi vsaj zdaj imeli kaj bolj vesele ure. Več si nisem upala reči. Pa pravi on: V Californiji živi moj brat, če še živi, on bi lahko kaj naredil za mater, jaz ne morem s tole leseno nogo, in pri tem je vstal in začel hoditi po stezi po kateri sem bila jaz namenjena. Šla sva počasi skozi vrt. Pravi on: Ali vi živite daleč od Californije? Zelo daleč, sem rekla. Mislil sem, če bi se dalo z mojim bratom govoriti, pa če je tako daleč? — — Veste, sem rekla, samo s pismom bi mogla doseči vašega brata; to storite lahko tudi vi. Ampak, vi še ne veste, če vaš brat še živi ali ne, a vi ste pa tu, pri materi. Vi lahko, najlažje olajšate materino življenje in to s tem, da jim pokažete vaše pravo srce; tega si vaša mati najbolj želi, tistega Toneta, ki ga je takrat imela, ko je bila telička prodana iz hleva, ali pa ki je obstreljenega zajca zdravil in negoval. — — Oh, ali so vam vse to naklatili? reče mož. Povedali so mi, rečem, in zato ker se mi zelo smilijo, vam jaz zdaj to govorim. Ja vi že lahko govorite, ko še ne veste vsega. Meni niso samo nogo odbili, so mi tudi srce prestrelili, in ker ni srca, da bi čutilo, pa s to leseno berglo mater sujem. Sem zakrivil krivico, greh, ki mi ga je morda Bog že odpustil, pa si ga sam sebi ne morem odpustiti.

Torej to je: ker ste mater udarili v pijani naglici, namesto da bi zdaj lepše ravnali z materjo, pa zaradi tega menda pijete in z materjo slabo ravnate. Oh, nič ne ravnam ne tako in ne tako, ko me še ne pogledajo ne.

Ali se čudite temu, sem rekla, ko bi pa morda vas mati imela rajši pokopanih na Doberdobski planoti, kot pa da ste jo ponižali z udarcem.

Pravite da vam je žal, da si odpustiti ne morete Pokažite vaši materi da vam je resno žal in ko vam bo ona odpustila, si bote tudi sami sebi odpustili. Tu sva si segla v roke in razšla.

— — — — — — — —

Ker se nahajamo pred praznikom Materinega dneva, so mi zato misli mnogokrat poromale k tej junaški mamici, ki sem jo srečala ob mojem obisku. Zdi se mi pa, da če sem o njej napisala, sem s tem popisala gorje še marsikatere vojne matere.

Mary Blai:

MATERAM

Čez hrib in čez dol naj pesem doni,
Mater slovensko naj danes slavi:
O mati, ki nam življenje si dala,
Luč vere v srcih skrbno prižigala.
Mati, naj Bog te živi, naj Bog te živi,
Otroci hvaležno ti kličemo vsi!

V domovino nam danes misel uhaja
K zibelki rodni, kjer pela si: "aja" — — —
Kjer govorila si, pela o Materi v maju,
O domovini slovenski — — zemskem raju.
Mati — naj Bog te živi, naj Bog te živi,
Za praznik tvoj danes kličemo vsi!

V cvetju mladosti, v brezskrbnih teh dneh,
Nas varovala, vodila po varnih tleh.
Za nas si z nebes blagoslova prosila
Nam sreče, veselja na pota trosila.
Mati — naj Bog te živi, naj Bog te živi,
Ti v ljubezni hvaležni ponavljamo vsi!

Z nami si radost, veselje delila,
Če moči, trpljenja si kelih pa sama izpila.
Na zatonu življenja še vedno trpiš,
Po otrocih v tujini, kako — hrepeniš — — —
Mati — naj Bog te živi, naj Bog te živi,
Ljubeče otroci — — iz Amerike kličemo ti!

Mamica ljuba, v trpljenju za nas si že osivela,
Pa glej! otrokom pomlad še ni zažarela. — —
O mati slovenska! ob strani ti narodu stoj,
Ga varuj, ga hrani, mu pesmi upanja poj!
Da z naroda tisočev src se glasi:
Mati — naj Bog te živi, naj Bog te živi!

Pa mati nek'tera v grobu že sniva,
Potrebni počitek in mir tam uživa.
A sinu in hčeri oko se solzi,
Po materi vedno srce hrepeni.
Mati — tebi naj slava nebeška doni,
Pri Bogu na svidenje, ti kličemo vsi! — —

RAZNOTEROSTI

MODRE SOBE ZA OTROKE

V zadnjih letih so začeli zdravniki drugače misliti o barvah v bolniških sobah. Kirurgi dajejo že nekaj časa modro barvanim operacijskim sobam prednost, celo bolniškega perila nimajo več povsod belega, temveč ga barvajo modro. Sedaj priporočajo tudi za dojenčke in male otroke modre sobe namesto belih. Svetlobni dražljali so v takšnih sobah manjši nego v belih zato so tudi otroci mirnejši in lažje zaspijo.

—o—

MORILEC ZARADI SANJ

Najvišje angleško sodišče je obravnavalo te dni nenavadno zgodbo. Obtoženec je zamorski poglavar iz Swazilanda, neki Fakinsandla Nkambule. V domovini so ga obsodili na smrt, ker so ga obtožili, da je umoril svojega brata, eno svojih žen in nekoliko bratov svoje žene.

Poglavar se je zagovarjal na dokaj čuden način. Dejal je, da ni nikogar umoril, temveč je samo nekega mazača zamorskega čarovnika, naprosil,, naj poišče ljudi, ki so zastrupili njegovo hčer in ki so krivi, da ima od tedaj težke sanje. Čarovnik je uporabil posebno ceremonijo, da te osebe ugotovi, med ceremonijo pa so poglavarjevi sorodniki, zavoljo katerih so ga sodili, nenadno umrli. Poglavar ni hotel vedeti, kako so umrli in zakaj.

—o—

NAJVEČJE ORGLE NA SVETU

Štefanska cerkev v Požunu ima največje orgle sveta. Ima 206 registrov, ki so porazdeljeni na pet orgel. Na vsako je moči igrati posebej in vseh pet spet lahko hkrati zabuči. Poglavitne, epistelske in evangeljske orgle so nameščene na podstavku srednje, oz., stranskih ladij. Baročne orgle so skoraj 90 m oddaljene od poglavitnih orgel. Iz obokov pod kupolo donijo "vnebovhodne" orgle. Vseh 206 registrov vsebuje 16.105 piščal.

—o—

DREVESA V PARIZU IN BERLINU

V Parizu so našteli na mestnem ozemlju 86.247 javnih dreves, v Berlinu pa nad 600 tisoč javnih in zasebnih dreves. Med slednjimi prevladuje slovanska lipa.

DENARNE POŠILJATVE

nakazujemo za Jugoslavijo, Italijo in vse dele sveta po dnevnem kurzu. Prejemniki dobijo denar na dom po pošti. Včeraj so bile naše cene:

ZA DINARJE:

Za $ 2.40 ..... 100 Din
Za $ 4.70 ..... 200 Din
Za $ 6.80 ..... 300 Din
Za $10.70 ..... 500 Din
Za $21.00 ..... 1000 Din
Za $41.00 ..... 2000 Din

ZA LIRE:

Za $ 6.30 ..... 100 lir
Za $12.00 ..... 200 lir
Za $29.00 ..... 500 lir
Za $57.00 ..... 1000 lir

Vse pošiljatve naslovite na:

JOHN JERICH
1849 W. Cermak Road,
CHICAGO, ILL.

DR. H. M. LANCASTER
DENTIST

2159 West Cermak Rd.
(ogel Leavitt St.)

Tel. Canal 3817,
CHICAGO, ILL.

SEMENA — SHEBOYGAN — SEMENA

Velika izbira čistih, zanesljivih VRTNIH, TRAVNIŠKIH in CVETLIČNIH SEMEN; ČEBULNIH SADIK in ČEBULNIH SKUPIN ter POLJSKIH SEMEN. — Tudi izvrstne kakovosti VRTNIH in TRAVNIŠKIH GNOJIL ter HIDRATSKEGA APNA.

Henry Stahl Seed Store

828 Niagara Avenue Telefon 219-J Sheboygan, Wisconsin

Beseda o tem in onem

ALI JE RES SAMO 200 KATOLIČANOV PRI SNPJ?

Odprto pismo katoličanom, članom SNPJ

Math Tekavec, član SNPJ št. 53.

(Konec)

Tukaj je javno vprašanje: kako se more v soglasje jamstvo verske svobode spojiti in v Prosveti, jednotinem organu, ki ga morajo plačevati enako katoličani kot ateisti, storiti vse, da članu katoliško prepričanje uničite? Je li še kakšen tak nestvor pod svetlim soncem, kot je načelna ustava SNPJ v teoriji in praksi? Jaz dvomim. Najbrže bom deležen, kot Kerže, da se raztolmači definicija po Websterju, kaj pomeni: free thought and free think. Toda jaz nikjer ne vidim,da je isto ateizem, katerega Prosvetni pismarji članom usiljujejo. Skličujoč se na drugi odstavek, da jamčite versko svobodo? Li kaj razumete, kaj ste s tem katoličanom dali? Jaz razumem in prepričan sem, da to, da od strani jednote se ne bo storilo ničesar, kar bi bilo v nesoglasju med Jednoto in mojim osebnim verskim prepričanjem. Kajti zavedam se, da sem osebnost, ker sem človek po svojem bistvu duha, ni rudnina ne rastlina in ne žival (kamor ga vi s svojimi spisi porivate). Človek se zaveda svojega bistva, svoje odgovornosti in nikjer nikoli ne more biti razdvojen, če hoče biti značaj.

Nemogoče je, da bi bil z vami brezbožnik, pa kristjan v cerkvi. Samo eno je mogoče. Vsak katoličan pa, ki je primoran vzdrževati, po vaših publikacijah s svojim denarjem borbo proti lastnemu prepričanju, v svoji vesti ni brez krivde. Prav v tem je prokletstvo vaše nejasne, dvoumne, brezznačajne načelne izjave, da je človeka raztrgalo, da ga je tu pol in tam samo pol, da je razklan v sam sebi. Čemu in zakaj ne, če je borba proti katoliški Cerkvi v vaši načelni izjavi legalna, ne poveste jasno, da je SNPJ brezbožna protikatoliška organizacija in katoličane v jednoto ne sprejema. Ostali bi vsak na svojem bregu. Danes je pa naša borba v takem položaju, da v primeri, če bi si stali dve vojskujoči sili v boju, kot stoji vaš načelni boj proti Bogu, naš boj Zanj, da mora ena bojujoča stranka podpirati drugo sovražno silo z orožjem. Saj priliko doumete, ali ne?

Katoličan mora s svojim denarjem vzdrževati orožje, da uničuje lastno prepričanje! Podlost, ki ji boste težko našli sličnost! Priletele bodo fraze, da ste v ogromni večini, sama elita mislečih prosvetljencev; da jih je, kot poudarjate, komaj 5 odstotkov vseh katoličanov v SNPJ. Kdo naj vam veruje? Zasledujem tu pogrebe od članov SNPJ (pa ne kradem mrličev) in od približno 10 pogrebov vidim 7 do 10, da se zahvaljujejo duhovščini za obiske in podelitev poslednjih sv. zakramentov. Še celo vaši najodličnejši pismarji ne kličejo v smrtnih nevarnostih Marksa, Darwina, pač pa Boga in duhovnika.

Ne ugovarjam, da je nemala masa, ki se v življenju obnaša, da so vse prej kot katoličani. V srce pa ne vidimo. Toda narave ne izženeš, pa če tudi bi jo z burkljami podil ven — zopet se ti vrne, pravi pregovor. Človeška narava se ne da spremeniti, da bi telo ne zahtevalo hrane. Tako je vsakemu jasno, da se ne da zatajiti notranje težnje po višjem Bitju. Zato pa tudi ni naroda, ki bi ne veroval v Njega, ker vsak čuti, da sam sebi ne zadostuje, da je odvisen od višje sile in to najvišjo silo je vedno imel in povsod za Boga.

Ta težnja in prepričanje se iz človeške duše ne da iztrebiti. To pričajo vsi časi, kar jih zgodovina pozna. Narave pa ne boste postavili na glavo, če se še tako z glavo ob zid zaletavate. Včasih se tako usajate nad totalitarnimi državami, tukaj se pa sklicujete na malenkostno količino katoličanov. Ali ni vaše izvajanje isto kot Stalina, Hitlerja in Mussolinija? Tudi ti mogotci so vaših nazorov (ali so jih po vas povzeli?), da se ni treba ozirati na manjšino. Toda če hočete biti dosledni, ako je en sam član drugačnega nazora kot ste vi, imate dolžnost, da ste do njega obzirni, da spoštujete in ne uničujete njegove vere. Verujte, da dane garancije v spolnjevanju so ugled organizaciji. Če se pa obnašate do prepričanja članov kot se dozdaj, ni ne bratsko, niti svobodomiselno. Pač pa pokažete vso svojo nestrpnost, ki odbija člane, da bi mogli v veselju sodelovati za organizacijo.

Kot član SNPJ in ud katoliške Cerkve, obsojam in protestiram, ko izrabljate naš katoliški denar za uničenje katoliškega prepričanja. Kajti nočem in ne morem biti dvoživka, ene same bitnosti se zavedam. Zavedam se, da je človek dolžan služiti spoznani Resnici. In ta Resnica je zame za moj nazor vključena v nauku katoliške Cerkve in ne dopuščam, da bi z mojim denarjem uničevali, jemali ji ugled in jo blatili. Dali ste mi jamstvo svobodnega verskega prepričanja. Vaša dolžnost je, da istega tudi v dejanju pokažete. Ako pa istega nočete v bodočnosti uveljavljati zahtevam, izplačajte mi nazaj moje asesmente, ki sem jih vplačal v jednoto! Kajti biti ne morem z vami v borbi proti Bogu in obenem se zavezati, da sem kot kristjan pri birmi potrjen za vojščaka Kristusovega. Imam eno samo dušo, kot tak ne morem svoje vesti obtežiti s krivdo Judeževo, da bom v srcih drugih sočlanov uničeval v njih podobo božjo. Po svoji vesti ne morem.

Ni moja krivda, če sem tako do skrajnosti prišel. Zavedam se pravic, ki ste mi jih ob vstopu v jednoto podali. Spoznavam pa tudi vašo zlorabo, da ste si vzeli pravice, ki vam ne gredo. Da bi mogli dati garancijo svobodnega verskega prepričanja in v istem momentu storiti vse, da istega uničite, ne more soglasje zediniti nobena logika.

Možno, da sem osamljen. Vem pa, da stoteri čutite krivico, ki se katoličanom v SNPJ na račun ateizma oziroma njegovih zagovornikov v Prosveti godi. Slednjega prosim, če čuti to, naj se oglasi. Čas je že, da povemo, da je bilo dovolj sramotenja našega prepričanja. Če si hoče gospoda pri Prosveti borbe, naj si jo vzdržuje na svoj račun. Mi nismo v jednoto stopili s tem namenom, da bomo plačevali boj in uničevali svoje osebno prepričanje, pa četudi smo v očeh gotovih "znanstvenikov" omejenci. Jednotin delokrog ni v zmerjanju, uničevanju katoličtva, pač pa da vestno pazi in deli vsem enake pravice.

Po "Ameriški Domovini".

Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
DR. JOHN J. SMETANA
OPTOMETRIST
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523
Uradne ure: vsak dan od 9. zjutraj do 8:30 zvečer.

"Podkrnoški gospod"

Dolores Vieser: — ROMAN — Poslovenil Janez Pucelj.

"To je bila slaba šala! Ta ti bo še narobe hodila. Veš, kdo sem jaz? — Jaz sem opat vetrinjski!"

"In jaz prošt podkrnoški," se podmoli Lenart in vtakne roke globoko v žepe.

"Zavorjin?" ne zaupa opat še nekolikanj omamljen. Kratkovidne oči so mu ponoči skoraj slepe.

"Kakšen je?" vpraša šepetaje spremljevalca.

"Un diavolo biondo," odvrne ta jecljaje.

Opat zadovoljno prikima, nagovori pa nato sicer vljudno, pa vendar očetovsko strogo Lenarta:

"Kako ste naju mogli tako prestrašiti? Kaj takega zares ni gosposko!"

"In od vas ne Bog ve kaj junaško, prečastiti!" odvrne Lenart zlobno. "Pa zdaj se ne utegnemo prerekati, treba je pogledati, kaj je z vozom!"

S temi besedami stopi v blato in se upre z rameni ob voz; kočijaž priskoči na pomoč. Voz zahrešči, se počasi dvigne, konja zakopitljata in potegneta.

Ko stoje vsa štiri kolesa spet na ravni poti, si Lenart oddahne in misli togotno in srdito, da mu bo pač zdaj lepa Alenka kje v noči izginila. Saj se za mostom pota dele; bilo bi brezmiselno še dalje jahati za njo.

Opat spleza v voz, prizna pa še:

"Ste sicer nesrečo povzročili, pa jo tudi spet popravili. Zato naj vam bo odpuščeno. Toda zdaj — s takim strahom v srcu se nočem nič več voziti v tej temi skozi to pokrajino, polno strahov. Boste pač tako dobri, da nas spremite do Podkrnosa."

Lenart se nemo pokloni, meni pa: Bog s teboj, Alenka!

Zavihti se molče na konja in jaha molče pred vozom.

In ko pride z lok na prazno polje, se mu polagoma ohlaja sladki vroči žar; srce mu leži spet kakor kamen žalostno v prsih.

Čim bliže se primičejo luči s Podkrnosa, tem hladneje misli že o pijanosti zadnjih ur, čeprav se mu tudi zdaj še zdi, da je bila ta pijanost kar se da blažena.

*

Vetrinjski opat Virgilius se igra s koščenim ročajem namiznega noža in gleda mlademu gostitelju izprašujoč v obraz:

"Da morete živeti tukaj, v teh sencah, v tej samoti!"

Temni pogled mu gre po izbi. Na stenah ne visi noben okrasek, razen na debelo rezljane, toda ganljive bridke martre in podobe svetega Vida, čigar muka je slikana v trdih potezah in grozovitih barvah.

Hišna oprava je težka in temna, namizna kositrna in koščena in dekla, ki je prinesla na mizo vsekako kar se da lepo dišečo medvedjo gnjat in starega vina, je videti kakor kakšna Pehtra.

"Da morete živeti tukaj! Se ne čutite tukaj, kakor da ste ujetnik?" ponovi opat v Lenartov molk.

Lenart položi roke na stranski naslanjali stola in zre opatu v obraz; beseda ga je zadela. Ko pa vidi, kako se posvetnemu samostancu igrajo negovane roke in se mu sito smehljajo polne ustnice, tedaj se razgnevi ter reče na lahko:

"Se vam zdi hiša zares tako mrka? Saj leži vaš samostan tudi v senci gora!"

"Pa mi imamo vsaj sonce in vodo in veliki vrt," odgovori opat Virgilius živahno.

"Toda tega ne menim!" Opat izbira besede. "Je ta — ta trdota in strogost, ki vas obdaja. Žal mi je vaše plavolase mladosti, ko jo vidim sredi teh mučeniških podob! In — oprostite — kako more ognjevitemu duhu, ki vam govori iz oči, zadoščati družba slaboumnega kmeta?"

"Dom Silvester je učen mož . . ." mu skoči Lenart skoraj jezno v besedo.

Toda opat mu besedo prevzdigne:

"Ampak njegova modrost enači starim, potemnelim podobam, ki vise po vaših nizkih sobah in ustreza škrbinastim skalam, ki branijo soncu, da ne more do vas. Je vse tako mrzlo in mrko in strogo — brez mikavnosti kakor medli udje in toge gube žalujočih žena pod onimle križem. In vi ste tako mladi — ste pač samo enkrat močni in vroči in mladi. Čemu se odtegujete veselju in lepoti?"

Pri teh besedah sklone opat Virgilius medlo rjavkasti obraz z zasenčenimi, temnimi očmi daleč naprej v svit sveč.

"Vi niste srečni," reče zelo živo gospodu podkrnoškemu.

Ta se najprej zasmeje, pa smeh zazveni prisiljeno; potem reče gorjupo:

"Ne vem, kaj hočete! Mi vsi nismo srečni, dokler je ta reva v deželi. Naše življenje je težko in bedno."

Opat se nasloni nazaj.

"Ah," potoži zaskrbljeno, "je pač seveda res, naša dežela se ne šteje med blagoslovljene . . . Karantanci so barbari! Želel bi si, da me bogovi presade v pravi paradiž lepote, v Italijo. Morda, da se me v Rimu kdaj spomnijo . . . tam veje novi duh svobode."

Tuji slikar, ki je dozdaj molče sedel, dvigne zdaj kozarec v pozdrav:

"Roma aeterna!"

Opat mu napije in reče nato Lenartu:

"Mojster Karlo je velik umetnik. Morali bi le videti, s kakšnimi žarnimi barvami mi je okrasil strop prelature! Sploh... priti morate k meni, vam bom lahko marsikaj pokazal! Morda me boste potem razumeli in ubogali moje besede."

Lenart okleva. Po vsej deželi se govori o lepotiji, s katero si opat Virgilius krasi tihi samostan ob gozdu. Lenart bi te čudeže seveda rad videl, vendar ga odbija mehkužni, ničemurni značaj opata.

"Morda pridem kdaj v jeseni," meni končno in se vljudno, toda hladno nasmehne.

"Prej morate priti," tišči opat Virgilius. "Veselilo bi me, če bi prišli večkrat. Saj vam priznam: vem, duhovščina v deželi mi zavida svobodo, ki si jo jemljem kot človek in gospod, ker mi moj duh plava više kakor njihov, in gospodje so po večini telebani, nič boljši od kmetov. — Vi pa me privlačite. Že da sedite Pod Krnosom, ne da ste duhoven, mi priča, kako svobodno mislite."

Lenart vstane. Hipoma ga je bilo obšlo nemalo veselje, da bi zakričal vetrinjskemu opatu kaj prav divjega, kaj neznansko surovega v obraz. Vendar ta vidi proštovo temno obličje in se začudi. Čudno, kaj naj je vendarle res, kar govore ljudje: da je podkrnoški prošt menih?

Naglo in prijazno se povrne k prejšnjemu pogovoru in nadaljuje:

(Dalje prih.)

Sveto pismo - novi zakon

Vsebuje Sv. Evangelije in Dejanja Apostolov. Knjigo je priredil in sestavil č. g. Jožef Zidanšek, duhovnik lavantinske škofije. Vsebuje 541 strani in je primerne žepne oblike.

STANE S POŠTNINO **$1.00** Naroča se na naslovu:

Knjigarna Amerikanski Slovenec

1849 W. Cermak Rd. Chicago, Illinois

NA OBISK V STARO DOMOVINO

SARAJEVO — BOSNA

(Piše Mrs. Josephine Erjavec, gl. nadz. SŠZ.) Joliet, Ill.

Komaj par ur sladkega spanja v hotelu Moskva in že nas ob peti uri zbudi vratarjevo trkanje, kateremu smo zvečer poprej naročili da nas zbudi, ker smo se bali, da bi zaspali, kajti morali smo že zgodaj na vlak, da čim prej pridemo v Sarajevo. Hitro se oblečemo, odpremo vrata in tu, četudi je bilo že zgodaj zjutraj, so nas že čakali očiščeni čevlji. Naj tu omenim, da je v Evropi sploh v navadi, da se potnikom osnažijo čevlji, kar je zelo pripravno za potnike, kajti za kaj takega v resnici nikdar ni dovolj časa.

Ker nobena ni hotela biti zadnja, smo hiteli, da čim prej pridemo v hotelsko restavracijo, kjer so nam servirali zajutrek. Vlak nas je že čakal in kmalu si poiščemo vagon, v katerem bomo zopet lahko sami in se po svoje nemoteno zabavali celo pot. Vlak je bil to pot še novi "Streamline", kar je bilo za nas zopet nekaj novega, še zlasti, da smo to doživeli v Jugoslaviji. Motor je bil narejen v Ameriki in sedeži so bili modro ali roza-baržunasti. Prav komodno smo se vsedli, kajti pred seboj smo imeli dolgo pot. Kmalu se je razlegala v vagonu slovenska pesem, kateri so sledile kake smešnice na račun te ali druge potnice in tako smo zagledali Sarajevo hitrejše kot smo pričakovali. — Bil je točno ob 4 uri popoldne istega dne, kot smo se odpeljali iz Beograda, ko smo zagledali prestolico Bosne — Sarajevo. Slikovit je bil pogled na to mesto. Rdeče strehe hiš, minareti številnih turških mošej, v orientalskem slogu zidane hišice, nato še žene muslimanske, z zastrtimi obrazi v turški noši, nekatere celo s kadečimi cigareti, druge s pobarvanimi nohti. Vse to je ob vstopu iz vlaka napravilo na nas utis, kakoršnega na dosedanjih naših potovanjih še nismo doživeli.

Mesto Sarajevo je zelo staro mesto, kjer še vedno vladajo staro-modni turški običaji. Mesto je sicer razdeljeno v dva dela, v novi in stari del, a za potnika je najbolj zanimiv stari del, kajti tu vidiš spremembo, ki je dosedaj na vseh potovanjih nisi videl in vsak si šteje v srečo, da ga je pot pripeljala tudi v ta del sveta. Tukaj vidiš turške žene zastrte v turške halje, moške oblečene v široke hlače s fesom na glavi, sedeče na tleh, kjer pušijo kot za stavo. Tu vidiš kako izdelujejo kako umetnost kar pri odprtem oknu ali kar na vratih. — Muslimanke začnejo nositi pajčolan že takoj ko izpolnijo 16 leto starosti. Mnogokrat, ko smo hodili okrog in smo obstali v bližini kake muslimanke, nas je hotela premagati skušnjava, da bi ji odgrnili pajčolan, toda do take prilike le ni prišlo. — Mesto Sarajevo ima 80.000 prebivalcev, katerih je 36.000 Mohamedancev, 10.000 Judov, 20.000 katoliških Hrvatov in 14.000 pravoslavnih Srbov. Mesto je svetovno znano in zgodovinsko in se je še zlasti omenjalo po svetovnem časopisju, ko sta bila tam umorjena avstrijski prestolonaslednik Ferdinand in njegova soproga Zofija, kar je povzročilo svetovno vojno. Na naših sprehodih po mestu nam je bil pokazan most, kjer je bil izvršen omenjeni atentat. Videli smo tudi pokopališče, kjer sta pokopan Princip in njegov tovariš, ki sta izvršila omenjeni napad na cesarski par. Sicer se nismo tukaj ustavili, vendar videli smo lahko, kako je še vse ohranjeno v spominu. — Za časa našega bivanja v Sarajevu smo bili nastanjeni v modernem hotelu Evropa. Ker smo prinesli s seboj še cvetice, katere so nam prej ta dan poklonili v Beogradu sestre rojakinje Slovenke in Srbkinje, sem v naši hotelski sobi pri vstopu izrazila željo mojim hčerkam v angleščini, da bi naj poiskale kako vazo in denejo rože v vodo, da ne bodo tako kmalu umrle. Sobarica, ki se je mudila v sobi, pa na moje presenečenje odgovori: "Madam, I shall take care of those flowers for you". No, sem si mislila, naj se človek pogovarja v katerem koli jeziku, ko je na potovanju, vendar nikjer ni siguren, da ga ne bodo razumeli. Toda kmalu začnemo s sobarico bolj domač razgovor in mi pove, da je pred leti živela v San Francisco, California in sedaj služi tukaj že več let. Zanemarila je bila svojo državljansko dolžnost, da bi ob gotovem času ponovila svoje državljanstvo in tako ji je sedaj nemogoče zopet nazaj v Ameriko, dasi bi silno rada šla. — Toda, to ni bilo prvo presenečenje, da smo slišali angleščino v hotelu. Takoj drugi dan, ko smo šle potnice z Mrs. Prisland, njeno hčerko Hermino, Mrs. Rogel in z našim vodnikom g. Jožefom Žele po trgih in smo se ustavljale tu in tam z namenom da bi si kupile kaj spominkov, katerih je tukaj v tem delu mesta v izobilju, smo se ustavili v neki turški prodajalni, kjer so imeli na prodaj stotine srebrnih "braclets", pravih sarajevskih izdelkov. Ko nam pove mladi Turčin ceno, se začudimo, pa sem rekla mojim sopotnicam: "I have a feeling we are being gyped". (Čutim, da bomo prevarane). Na naše začudenje nam je mladi Turčin odgovoril po angleško: "O no, you are not, this is the cheapest place in town". Vprašale smo ga, odkod zna angleško, pa nam pove, da je v tem mestu mnogo ljudi, ki znajo angleško, kajti med raznimi evropskimi obiskovalci, ki obiščejo to mesto, je tudi mnogo Amerikancev, ki se radi ustavijo tukaj, da vidijo ta del evropskega Orienta in če hočejo delati tudi s temi kupčijo, jim angleščina prav pride. To smo morali priznati, da je resnica.

Prihodnji dan smo se vsi potniki v avtomobilu odpeljali, da si ogledamo mesto od vseh strani. Kmalu se ustavimo pred haremom, ki je star to let. Videli smo mala zamrežena okna. Ko smo stopali po stopnicah v stanovanje, smo videli, kako je vse snažno, vse lepo poribano in v najlepšem redu. Razne predmete v tej hiši nam je razkazovala Turkinja, oblečena po njih noši, zakrita seveda tudi s pajčolanom. Videli smo razne blazine in postelje, ki so bile kar na tleh, stolov pa nismo videli, kajti kaj takega ta narod ne uporablja. — Peljali smo se dalje in videli razna pokopališča. Nekateri Turki se dajo pokopati kar zadaj v vrtu, drugi zopet v kakem zaraščenem prostoru, kjer imajo ob zglavju in pri nogah postavljene spomenike iz peščenega kamna narejene v obliki turbana. Tiste, katere so potovale v Sveto deželo, imajo na grobovih posebna znamenja. Videti je pa, da nimajo na pokopališču nobenega reda. — Da smo videli mesto bolj v celoti, nas je voznik peljal vedno po hribu, da se je vedno višje vzpenjala pot. Naš voznik nam je tukaj tudi pokazal promenado, po kateri se šetajo muslimanska dekleta. — Od tu se podamo proti Bosni in ravno opoldne videli muslimanskega duhovnika, "Mujezin", ko je s stolpa mošeje trikrat zaklical "Allah il Allah". To se zgodi trikrat na dan in sicer zjutraj, opoldne in zvečer. Kakor hitro smo ga zagledale, je ena izmed deklet vzela v roke fotografski aparat da bi ga slikala, toda je menda on to namero opazil in se je umaknil na drugo stran stolpa. — Kake pol ure smo se vozili po prašni cesti, ko dospemo do krasnega vrta "Ilidža", kjer je slavno bosansko zdravilišče. Tukaj izvira iz zemlje topla voda, tu je mineralna voda in tu zopet kopel. Bivanje nekaj dni v takem parku bi bilo brezdvomno zdravo za vsakega potnika, toda nam se je mudilo naprej.

Kosilo smo imeli tisti dan šele ob dveh popoldne, ker smo pač prišli prepozno v hotel z naše ture. Vse je bilo tako zanimivo. — Čas odhoda nam je bil pri kosilu napovedan, toda imeli smo še kako uro in pol časa. Potnice smo se hitro odpravile nazaj na trg, da si kupimo kaj spominkov. Nabavile smo si turške kapice, — nekatere so jih kupile kar po pet in več. Tudi jaz bi jih morala kupiti kaj več, kajti vzela sem le tri. Nisem si namreč mogla predstavljati, da bodo ti fesi napravili v Ameriki toliko reklamo. Vsaka moja prijatelica mi je namreč rekla, da bi ji bila taka kapa ljubši kot kaj drugega. Pa tudi prodala bi jih bila lahko in še za dobro ceno, toda kdo bi si mislil, da bi se jim tu tako ustreglo s tako novostjo. Pa naj človek ugane, kaj in s kakšnimi spomini bi se bolj ustreglo. Sicer take kape niso bile drage in bi se splačalo jih kaj več nabaviti, ker tu kaj takega v raznih slučajih napravi mnogo zanimanja. Dalje smo si nabavile razne vrste turških pipic za pušenje cigaret, prav ličnih in po zmernih cenah; tudi svilene rute s franžami, čeveljčke iz lesa in druge razne lepe reči smo si preskrbele, predno smo zapustile ta turški trg, ki je zelo podoben chikaškem "Jew town" tam na Maxwell street ali newyorškemu Bowery. Razlika je samo v tem, da v Sarajevu ne prodajajo ženske, ampak samo moški v značilnih širokih hlačah. Tukaj tudi ne vidimo na stotine avtomobilov parkati ob strani cest, ampak le osličke, ki vozijo težke tovore po z opeko tlakanih ulicah. Spotoma smo se ustavile v katoliški cerkvi in prišedši nazaj v hotel, smo morale že hiteti, kajti avto, ki nas je imel odpeljati na postajo je že čakal na nas.

Točno ob štirih smo se odpeljali iz Sarajeva, katerega običaj, šega in ljudje, nam bodo ostali še dolgo v spominu, kajti kaj takega v naših poznejših potovanjih nismo več doživeli. Od tu smo se odpeljali v istem "streamline" vlaku kot smo se pripeljali prejšnji dan, proti Dubrovniku. — (Dalje prihodnjič).

Pisano polje

J. M. Trunk

Žarki.

Naletel sem na trditev, da med Srbi in Hrvati nikoli ne bo prišlo do skupnosti. Verjamem, ako bi bilo to odvisno le od njih. Še zdaj, ko je že ogenj v strehi, je danes nekaj, jutri pa izgine. Kako to? Saj ne boste pričakovali, da bi hrvaški seljaki delali kake politike. Politika je v rokah nekih "voditeljev", ki vodijo druge, kakor Bosanac medveda, in ti voditelji so od nekdaj imeli malhe, kamor se je vsipala podkupnina drugih, ki imajo Hrvate in Srbe in sploh vse Slovane le za molzne krave, in ko bi prišlo do sprave, bi ostala malha prazna. Sicer je pa tudi sprava brez pomena, dokler imata Hitler in Mussolini proste roke. Če se izreče Jugoslavija zoper nju, bo že jutri v mesnici, ako se jima pridruži, utegne dobiti nekaj dni odmora, kakor se zgodi tudi pri kakem, ki je na smrt obsojen. Prepozno.

*

"Komunizem za nas ni nobeno strašilo", pravijo pri "Napreju". Jaz sem rekel, da so ali hinavci ali otroci velike naivnosti. Ali sem jih krivično presodil? Ako oni smatrajo komunizem za pravilen nauk, za pravilno naziranje o svetu in življenju, jim moram pripustiti prepričanje, da za nje komunizem ni strašilo. Tudi za me bi ne bilo nobeno strašilo, ako je komunizem pravilen, in še več bi bil za me tak pravilen komunizem: jaz bi se ga in bi se ga moral oprijeti, ker resnice se mora vsak okleniti. Ker pa smatram jaz komunizem za skoz in skoz zgrešeno naziranje, za me ni le strašilo, za me je strup in se mu moram upirati pri sebi in pri drugih.

Hinavci ali otroci. Otroci bi bili okoli "Napreja", če bi res ne vedeli, da je "skupna fronta, ljudska fronta, demokracija, njih antifašizem" le taktična poteza moskovske kominterne, ki trosi ljudem s tem pesek v oči, da jim zakrije svoje prave revolucijonarne namene. Ali res tega pri "Napreju" ne vedo? Ali res ne vedo, kaj piše Browder ali Manuilsky ali Dimitrov, ki operirajo s peskom, pa izpustijo tudi mačko-revolucijo-iz žakla? Če poznajo, so res le hinavci.

Precej drugačno stališče je treba vsaj začasno zajeti, ko gre edinole za obrambo n. pr. Jugoslavije ali kake druge države, katero ogroža Hitlerov ali Mussolinijev fašizem. Tu komunist ali komunizem na sebi ne sme biti nobeno strašilo, da bi se ne nastopalo enotno, ker država, Jugoslavija, zavzeta po fašizmu, je prav za vse izgubljena, za komunista, socialista ali katoličana. Tu je skupna fronta na mestu, če gre resnično za obrambo, in ni morda zopet le porivanje komunizma za komunista prva in zadnja zadeva, in zato je tu treba za druge, v pravi vrsti za katoličane, najmanj velike previdnosti.

PRVI SLOVENSKI POGREBNI ZAVOD V CHICAGI

Louis J. Zefran

1941 W. Cermak Rd., Chicago, Illinois

Phone Canal 4611

NA RAZPOLAGO NOČ IN DAN!

— Najboljši automobili za pogrebe, krste in ženitovanja. Mrtvaška kapela na razpolago brezplačno. — Cene zmerne.